

отъ византийското иго, къмъ Дунава и сега обръща очи! Затова ние трѣбва да се сплотимъ, да мислимъ, да думаме и да работимъ. Пакъ ако е имало до сега ржка, която да ни отбие или възпрѣ ударитѣ, то кжса ще е вече да ни затули устата и прѣкжсне думата...

И гласъ искренъ благороденъ
въ сърдца отзивъ ще намѣри,
той е станалъ гласъ народенъ,
та врагътъ ще потрепери!..."

Стихотворното заключение на програмната статия ни учи, че въ сжщностъ „четиритѣ години“ (1867 — 71.), прѣкарани въ изгнание и гладъ, не сж безплодни години: пропагандата, която Ботйовъ вършилъ дѣто сѣдне и дѣто стане, въпрѣки всички незгоди, е проникнала въ сърдцата; искренниятъ гласъ е станалъ гласъ народенъ, който ще произведе неизбѣженъ ефектъ.

Документитѣ — като горнята статия — иматъ, освѣнъ многото, и тая доказателна сила, че не оставатъ мѣсто за лъжи...

Както края, така сжщо и началото на литературната дѣятелностъ на Ботйова е цѣлъ протестъ противъ клеветническитѣ лъжи, съ които нашата историческа литература покри неговия буренъ животъ.

IX.

Ако неможемъ да отнесемъ началото на Ботйовата литературна дѣятелностъ въ Одеса, защото за насъ безслѣдно сж изчезнали всичкитѣ негови ученически опити, едни отъ които, безъ съмнѣние, сж намѣрили мѣсто и въ тѣснитѣ колонии на ржкописнитѣ ученически журналы, каквито прѣзъ тая епоха бѣха на мода въ Русия, въ всѣки случай формалното начало трѣбва да се търси въ годината 67. — въ Браила. Ботйовъ не е ималъ манията да печати